

แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับ การประเมินคุณภาพภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

Guideline to Operate Internal Quality Assurance in the Basic School for External Evaluation under the Office of Secondary Service Area 21

ณัฐพล รักไทย¹⁾ และ ดร. อาคม อึ้งพวง²⁾

Nuttapon Rukthai¹⁾ and Dr. Arkom Eungpuang²⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, KhonKaen University, KhonKaen, Thailand, 40002

²⁾อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Educational, KhonKaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาความคาดหวังในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ 3) เสนอแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นการวิจัยแบบผสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.853 และคู่มือการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและจัดเรียงลำดับความคาดหวังโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI Modified)

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานซึ่งประกอบไปด้วย 8 ด้าน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพการดำเนินการที่คาดหวังทุกด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก
2. ผลการจัดลำดับความคาดหวังสูงสุดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนสถานศึกษาและท้องถิ่น 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและได้รับการยอมรับ 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน 4) ดำเนินงานตามแผน

พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คือ โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาคือจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานการรายงานโครงการ/กิจกรรมได้เป็นอย่างดี 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาคือเครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณภาพภายในมีมาตรฐานเชื่อถือได้ 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน คือรายงานคุณภาพการศึกษาครอบคลุมความสำเร็จเป้าหมายการศึกษาจุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษา 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องคือโรงเรียนมีกลไกการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการตรวจสอบ ติดตาม และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ในภาพรวม มีดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์โดยการใช่วิธี SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคอย่างรอบด้านในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ควรจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่างๆให้เพียงพอกับความต้องการของบุคลากรอย่างเหมาะสม 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาควรจัดทำปฏิทินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และจัดทำคู่มือในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากร 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรนำขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเดิมมาใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและนำข้อมูลที่รวบรวมในการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

คำสำคัญ: ประกันคุณภาพภายใน ประเมินคุณภาพภายนอก

Abstract

Aims of this research were 1) to study the procedures of internal quality assurance of the basic education schools 2) to study the expectations of internal quality assurance procedures of the basic education school and 3) to suggest the way of internal quality assurance procedures of the basic education school, to prepare for the external quality assessment of the schools under the Secondary Educational Service Area Office 21. This research was the mixed method research. The 5 level rating scale questionnaire of the internal quality assurance procedures and the expectations of the internal quality assurance procedures and the conversation handbook were used as research tools. The data was analyzed by using basic statistics, frequency distribution, percentage, mean and standard deviation and Modified Priority Needs Index (PNI Modified) was used to arrange the expectations.

The results found that;

1. 8 fields of education assurance procedures in the principle and method of education assurance ministry regulation 2011 were performed in level as very good.

2. The results of highest expectation arrangement for 1) the school education standard setting field was the education standards of the school was properly for learners, schools and locality, 2) the preparation of school development plan field was the annual action plan consist of the cooperation from the educational parties involved and accepted, 3) management and information field was the information was systematically and presently collected, 4) school education plan operation field was the schools had continuous regulating and monitoring of the plan, 5) the education monitor providing field was the schools had internal report of project and performing progress 6) the internal assurance providing field was the internal assurance instruments was reliable, 7) the internal assurance annual report was the covered of school target, strength and weakness, and 8) education development continuously providing field was the school had efficiency encouragement, regulating, monitoring and develop the internal assurance procedures.

3. The overview suggestion of internal assurance procedures were the school should; 1) provide the conference to plan and setting the education standard by the acceptance of all parties involved, 2) had strategy analyze SWOT Analysis for prepare the development plan of school, 3) provide computer lab for school information search, 4) provide properly enough facilities and resources, 5) had the regulating and monitoring calendar and prepare the hand book for internal assurance, 6) do the internal assurance using Demming's PDCA cycle, 7) setting the committees for collect and accept data follow the standard indicators, 8) recondition the development process using the school context.

Keywords : internal quality assurance external evaluation

บทนำ

สังคมมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุกๆด้าน ในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมา หากพิจารณาในเชิงความยั่งยืน เรายังขาดภาวะสมดุล ยังมีปัญหาสำคัญที่จะต้องดูแลแก้ไขบางเรื่องก็อยู่ในขั้นวิกฤติ อันมีเหตุผลทั้งจากสภาพภายในสังคมเราเอง และจากการคล้อยตามกระแสวัฒนธรรมของโลก ทั้งนี้กระแสใหญ่ที่เราต้องทบทวนเพื่อให้เกิดการตระหนักร่วมกัน คือ ผลจากวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น มีปัญหาทางสังคมอื่นๆ ตามมา ระเบียบของโลกทั้งในระดับภูมิภาค ระดับนานาชาติที่มาพร้อมกับโลกาภิวัตน์ได้สร้างความรุนแรงในการแข่งขันขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างฐานความรู้ให้กับประเทศ เพื่อความสามารถในการปรับตัว รู้เท่าทันไม่ให้เกิดตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ [9]

พระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยบัญญัติไว้ในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

การศึกษามาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพ จากบทบัญญัติดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการประกันคุณภาพภายในคือผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการภายในเป็นการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียนที่กระทำโดยบุคคลภายในโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก [6]

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา จำนวน 9 โรงเรียน ไม่ผ่านการรับรอง

จำนวน 24 โรงเรียนโดยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านการรับรองในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ใช้กรอบแนวคิดตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

2.8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ระยะที่ 1

3.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,725 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 673 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียนและตามตำแหน่ง แล้วใช้การสุ่มอย่างง่าย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด มี 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีลักษณะเป็นแบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) มาตรฐานค่า 5 ระดับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย() และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ระยะที่ 2

4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครู จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ คู่มือการจัดสนทนากลุ่ม

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21พบว่า โดยภาพ

รวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” แต่มีระดับความคาดหวังอยู่ในระดับ “มาก” โดยพบอีกว่าระดับสภาพการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับความคาดหวัง เป็นรายด้านทุกด้านแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความต้องการในแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้าน

1.2 ความคาดหวังในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคาดหวังสูงสุด คือ ด้านที่ 6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สรุปได้ดังนี้ 1) ควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน 2) ควรมีการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์โดยใช้วิธี SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคอย่างรอบด้านในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ควรจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 4) ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ให้เพียงพอับความต้องการของบุคลากรอย่างเหมาะสม 5) ควรจัดทำปฏิทินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและจัดทำคู่มือในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากร 6) ควรนำขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเดิมมึงมาใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมรับรู้และนำข้อมูลที่รวบรวมในการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา 8) ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในทั้งนี้เพราะ สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำและการประเมินคุณภาพการศึกษามีการดำเนินการมากที่สุดอาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติไว้ในหมวด 6 มาตราที่ 48 กำหนดให้โรงเรียนมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อต้นสังกัดซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ [8] ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยการจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อเสนอต่อสำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ความคาดหวังประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคาดหวังสูงสุด คือ จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้ เพราะ ยังขาดการวางแผนในการประเมินคุณภาพการศึกษอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ [3] ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ พบว่า การศึกษาสภาพการดำเนินการในการประกันคุณภาพของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่โดยภาพรวมทั้งหมด 8 ด้าน พบว่า มีการดำเนินการน้อยเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา

2.3 แนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกันทั้งนี้เพราะ สถานศึกษาขาดการกำหนดมาตรฐานการศึกษา บริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ [3] ศึกษาแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ ควรมีแนวทางดังนี้ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดในแผนการพัฒนากลับมาประกันคุณภาพการศึกษามาวิเคราะห์แล้วใช้ในการวางแผนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป

2.3.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ควรมีการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์โดยการใช้วิธี SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคอย่างรอบด้านในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนี้เพราะ บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน บุคลากรขาดความตระหนักและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ขาดการนำซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ [4] ศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสีแยกเขาดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมกำหนดให้มีการดำเนินการวางแผนเพื่อควบคุมคุณภาพโดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.3.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า ควรจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ควรมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะ ด้านการจัด

ระบบบริหารและสารสนเทศที่ผ่านมายังพบกับสภาพปัญหาการดำเนินการได้แก่ บุคลากรขาดความตระหนักในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ[10]ได้กล่าวว่า สถานศึกษาต้องตระหนักถึงการจัดระบบบริหารที่เป็นระบบ สอดรับกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด

2.3.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่างๆให้เพียงพอกับความต้องการของบุคลากรอย่างเหมาะสมทั้งนี้เพราะ สถานศึกษาขาดการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องคณะกรรมการกำกับติดตามยังขาดมาตรการในการกำกับติดตามอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ [7] ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า แนวทางแก้ปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวม ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยจัดอบรมให้คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน

2.3.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพบว่า ควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สร้างเครื่องมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลทั้งนี้เพราะคณะกรรมการดำเนินการไม่มีเวลาในการดำเนินการเต็มที่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการตรวจสอบและติดตามคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ [2] ที่ได้ศึกษาการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าในด้านการตรวจสอบ และประเมินผลที่ระบุว่าการบริหารการประกันคุณภาพภายในควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินมาจัดเป็นระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

2.3.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ควรมีการอบรมพัฒนาความรู้ทักษะเกี่ยวกับการประเมิน

คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ที่ควรนำขึ้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเดิมมีมาใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะขาดการวางแผนในการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ขาดการจัดทำเครื่องมือในการประเมินผลตามแผนการประเมินโดยทุกคนมีส่วนร่วม ขาดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ[1] ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ไม่ผ่านการรองรับมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ขั้นตอนการดำเนินการ ควรนำผลมาทำการ SWOT มากำหนดเป้าหมายและ Best Practice จัดทำมาตรฐานของสถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานเมื่อทำงานแล้วเสร็จ ปรับปรุงเครื่องมือการประเมิน วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยและปรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2.3.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน พบว่า ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมรับรู้และนำข้อมูลที่รวบรวมในการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อจัดทำเอกสารรายงานคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทั้งนี้เพราะ การจัดทำรายงานประจำปีไม่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา ขาดการร่วมมือของบุคลากรที่รับผิดชอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัด การรายงานประจำปีขาดการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ[5] ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในขั้นการรายงาน ได้แก่ การจัดทำรายงานประจำปีแบบสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาเข้าใจง่าย และมีความยาวไม่มาก

2.3.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเข้าร่วมอบรมการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพราะ สถานศึกษาขาดระบบการดำเนินเพื่อพัฒนาคุณภาพที่เป็นมาตรฐาน ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร ขาดผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามปฏิทินงาน ขาดการกำกับติดตามผลระหว่างการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ[6] ศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบุณฑลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 4 เพื่อเตรียมรองรับการประเมินภายนอกรอบที่ 3 พบว่า ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนาในเรื่องการนำเทคนิคใหม่มาใช้ในการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมและนำผลการประเมินภายนอกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามความคาดหวังและความจำเป็นของสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และเขตอื่นๆ ควรนำ ผลการวิจัยแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ ไปดำเนินการในสถานศึกษา ในสังกัด

1.3 สถานศึกษาทุกแห่งควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 4

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาส

2.2 ควรทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบตามแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบริบทของสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรณีศึกษาวิจัยบริบทของแต่ละสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] Bureau of Educational Testing. Guideline to Operant Internal Quality Assurance for Supporting the External Quality Assurance. ed. Bangkok: National Office of Buddhism; 2011.
- [2] Chaiaa V. Implementation Needs for Internal Quality Assurance in the Education Extended School Ubonratana Under Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 for Third Round External Quality Assessment. [MSc thesis]. Khon kaen: Khon Kaen University; 2011. (In Thai).
- [3] Jinwattana S. Guideline to Operate Internal Quality Assurance for Supporting the External Quality Assurance of Chiang Mai Technical College. [MSc thesis]. Chiang Mai: Chiang Mai Technical College; 2007. (In Thai).
- [4] Netsang P. The Operation of Internal Quality Assurance in School at Sayakkoudin School Phichit Educational Service Area Office 2. [MSc thesis]. Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University; 2009. (In Thai).
- [5] Office of the Education Council. Guideline to Operant Internal Quality Assurance for Supporting the External Quality Assurance. ed. Bangkok: Pimdee; 2002.
- [6] Pentamanont R. A Study of Implementation Needs for Internal Quality Assurance in Schools under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 1. [MSc thesis]. Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University; 2012. (In Thai).
- [7] Poempoolpanich W. Internal Quality Assurance Problems and Solutions in schools under Phetchabun Educational Service Area Office 3. [MSc thesis]. Lopburi: Tapsri Rajabhat University; 2008. (In Thai).
- [8] Rujichayakoon P. Guidelines for the Development of Internal Quality Assurance School: A Case Study of Banphai Municipal School. [MSc thesis]. Khon kaen: Khon Kaen University; 2011. (In Thai).
- [9] Saybou J. The Management of Internal Quality Assurance in The Schools under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 4. [MSc thesis]. Khon kaen: Khon Kaen University; 2007. (In Thai).
- [10] Wuthiwan J. The Needs for Implementation in Internal Quality Assurance of Basic Education Institute under The Office of Khon Kaen Educational Service Area 4, failing to be Certified from The Office for National Education Standards and Quality Assessment. [MSc thesis]. Khon kaen: Khon Kaen University; 2009. (In Thai).